

BUDAPEST
INTÉZET

A FOGVATARTÁS ÁRA

ANNOTÁLATLAN, RÖVIDÍTETT VÁLTOZAT

A TANULMÁNY A MAGYAR HELSINKI BIZOTTSÁG MEGBÍZÁSÁBÓL KÉSZÜLT

SZERZŐK:

MÁRK LILI, VÁRADI BALÁZS

2014. december

Tartalom

Tartalom	ii
1 Vezetői összefoglaló.....	1
2 Bevezetés	2
3 Bevezető gondolatok a költségbecslés módszereiről	2
4 Korábbi magyar költségbecslések	3
5 A számítás részletei.....	4
5.1 Költségtételek	5
5.1.1 Börtönépítés.....	5
5.1.2 Intézetek karbantartása.....	6
5.1.3 Intézetek üzemeltetése (rezsi)	7
5.1.4 Személyzet.....	7
5.1.5 Dologi költségek	9
5.1.6 Élelmezés	9
5.1.7 Egészségügyi kiadások.....	10
5.1.8 Foglalkoztatás.....	10
5.1.9 Perköltség	12
6 Összesített eredmények	13
6.1 Összesítés.....	13
6.2 Előzetes letartóztatásban levők vs. jogerősen elítéltek.....	17
7 Hivatkozások	18

1 VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Tanulmányunkban a fogvatartás egy főre eső költségét mérjük fel Magyarországon. Ilyen módszerrel költségbecslés magyar adatokon eddig nem készült: **azt mérjük fel, hogy fajlagosan, egy fogvatartottra vetítve, mekkora költségnövekedést jelentene, ha a fogvatartottak száma tartósan megnőne.** Egy ilyen számítás elengedhetetlen a felelős szakpolitikai döntéshozatalhoz és stratégia-alkotáshoz, mert ez tükrözi reálisan, hogy egyes, a fogvatartottak számát érintő szakpolitikai változtatások (pl. alternatív szankciók kiterjesztése, bűnmegelőzésre fordított kiadások csökkentése) mekkora költségváltozást eredményeznének a büntetés-végrehajtásban.

A számítás során **kétféle scenárióra** készítettünk becslést. **A változatlan scenárióban** feltettük, hogy az új fogvatartottakat **a mostaninak megfelelő** körülmények között helyezzük el, tehát továbbra is 14,4%-os telítettséget feltételeztünk. **Az ideális scenárióban** azt tettük fel, hogy az újonnan bekerülő fogvatartottakat **az európai normáknak és jogszabályoknak megfelelő körülmények között** helyezzük el (az eddig meglévő fogvatartottak körülményein nem változtatva). Mindkét scenárión belül alsó és felső határértékeket szabtuk az egyes számítási paramétereknek, így végül intervallumbecsléseket kaptunk eredményül, tehát egy-egy konkrét érték helyett egy tartományt határoztunk meg a két scenárióra. A tanulmányban azt a konkrét számítást mutatjuk be, melyben a kérdés: fejenként mekkora költségnövekedést jelentene, ha 1500-zal több fogvatartottat kellene elhelyezni.

1. táblázat. A fogvatartás egy főre eső éves költsége (2013, Ft)

	Változatlan	Ideális
Jogerősen elítélt	1 544 724	2 094 966
Előzetes letartóztatásban levő	1 599 373	2 215 445
Összesen*	1 598 288	2 156 922

*Átlagos érték a jogerősen elítéltek (70%) és előzetes letartóztatásban levők (30%) jelenlegi arányát figyelembe véve.

A számítás eredményei (1. táblázat) alapján **változatlan körülmények között 1500 fő fogvatartotti létszámnövekedés esetén fejenként a költségvetésnek 1 598 288 Ft-ba kerülne évente** a fogvatartás. Ugyanez az érték **ideális körülményeket feltételezve fejenként évente 2 156 922 Ft lenne.** Ebben szerepel a börtönépítés (éves költségre átszámolva), a karbantartás és az üzemeltetés költsége, a személyzet bérköltsége, a dologi költségek, az ételmezési és egészségügyi kiadások, a foglalkoztatásból eredő kiadások és bevételek, valamint a túlzásfoltosság „árát” megjelenítő perköltségek.

2 BEVEZETÉS

Jelen szöveg egy, a Magyar Helsinki Bizottság felkérésére a Budapest Intézet által készített negyvennégy oldalas, a két szervezet honlapjáról letölthető, BVOP-től kapott adatokon és interjúkon alapuló számításokat tartalmazó, köszönetnyilvánítással, módszertani részletekkel, részletes hivatkozásokkal és függelékekkel teljes tanulmány fő eredményeinek az érdeklődő laikus számára készített rövidített változata.

3 BEVEZETŐ GONDOLATOK A KÖLTSÉGBECSLÉS MÓDSZEREIRŐL

Jelenleg a fogvatartás egy főre eső költségéről csak átlagköltség-adatok állnak rendelkezésre; ezek úgy adódnak, hogy a büntetés-végrehajtásra fordított összkiadást elosztjuk a fogvatartotti létszámmal. Ez azonban a mi kérdésünk szempontjából megtévesztő: az összköltség egy része egyáltalán nem függ attól, hogy az intézetekben aktuálisan hány fogvatartott van. Ha tehát egy fővel növekedne az elhelyezendő rabok száma, nem nőnének annyival a büntetés-végrehajtáshoz kapcsolódó kiadások, amennyi az egy főre eső átlagköltség értéke most. Az átlagköltség emiatt felülbecsli a fogvatartás tényleges költségét.

A büntetés-végrehajtás valós költségének becsléséhez tehát más megközelítésre van szükségünk, ún. határ- v. marginális költségeket kell becsülnünk (Henrichson & Galgano, 2013). Marginális költségek számításakor a jelenlegi helyzethez viszonyított különböző lehetséges változásokhoz rendelhető költségeket becsüljük meg. Olyan gondolat kísérletekre keressük a választ, mint hogy mi történne, ha a fogvatartottak száma 10-zel, 100-zal, 1000-rel nőne, vagy éppen megduplázódna. De az is releváns kérdés lehet, hogy mennyi megtakarítást jelentene, ha kevesebb embert kellene fogva tartani.

Fontos azonban különbséget tennünk aközött, hogy létszámnövekedés miatt jelentkező többletköltséget vagy létszámcsökkenés esetén jelentkező költségmegtakarítást szeretnénk becsülni; a két megközelítés jelentősen eltérő eredményhez vezethet. Ha például öt-ezer fővel kevesebb fogvatartottat kéne elhelyezni, nem lehetne komplett intézeteket bezárni (a magyar börtönrendszer 14,4%-os túltelítettség mellett működik), viszont plusz öt-ezer fogvatartottnak mindenképp drága új börtönöket kellene építeni. Mivel a fogvatartotti létszám mostani tendenciáit tekintve inkább annak növekedésére, mint csökkenésére számíthatunk, ezért a tanulmányban a fogvatartottak számának *növekedését* tételezzük fel, és a különböző mértékű létszámnövekedésből eredő költségtöbbletet becsüljük meg.

Számításaink során tehát azt kellett megítélnünk, melyik költségelem hogyan változna, ha nőne a fogvatartottak száma. Egy ilyen becslés elkészítése azonban egyáltalán nem következik egyértelműen a büntetés-végrehajtási rendszer aggregált kiadásaiból. Ezért ahhoz, hogy megfelelően kalkuláljunk az egyes költségtételek növekedésével, számos feltételezéssel kellett élnünk. Ehhez elengedhetetlen volt a vizsgált terület specifikus jellemzőinek ismerete, amit a BVOP szakterületi vezetőivel és egy büntetés-végrehajtási intézet gazdasági vezetőjével készítettünk. A számolás során használt feltevéseink nagy része ezen interjúk során gyűjtött háttér-információkon alapszik.

Mivel eredményeink rengeteg feltevésen múlnak, hiba lenne arra vállalkozni, hogy egy konkrét összeg legyen a becslésünk végeredménye. A projekt során „tól-ig” jellegű *intervalumbecslést* készítettünk. Alapvetően kétféle scenárió mellett becsültük a költségeket, amelyeket a 2. táblázatban foglaltunk össze. Alsó becslésként azt néztük meg, hogy milyen költséggel járna, ha a bv. rendszer *változatlan* körülményei mellett kellene új rabokat elhelyeznünk (pl. 144%-os telítettség, kb. 70%-os foglalkoztatás a fogvatartottak körében). Felső becslésnek pedig azt az *ideális* állapotot vettük, amelyben betartjuk a fogvatartás körülményeire vonatkozó európai normákat (pl. maximum 100%-os telítettség, 100%-os fogvatartotti foglalkoztatás). Ezeken a számszerű jellemzőkön túl a két scenárió között különbséget tettünk abban is, hogy mekkora összeg jut az élelmezésre, karbantartásra és egyéb dologi költségekre, ugyanis a megkérdezett szakértők szerint a jelenlegi kiadások elmaradnak az ideális állapottól.

2. táblázat A változatlan és az ideális scenárió jellemzői

Változók	Változatlan	Ideális
Telítettség	144%	100%
Egy főre jutó zárkaterület	4,67	8,65
Foglalkoztatási arány	70%	100%

4 KORÁBBI MAGYAR KÖLTSÉGBECSLÉSEK

Magyarországi adatokon egyelőre nem készült a jelen tanulmányhoz módszertanában és fókuszában hasonló határkötség-becslés, de a bűnözés, bűnüldözés és büntetés-végrehajtás költségeinek tágabb témakörében vannak olyan magyar tanulmányok, amik a témánkhöz kapcsolódnak.

Vavró István (1996) a bűnözéshez köthető társadalmi költségek számításának elméleti hátteréről értekezik.

Kerezsi Klára, Kó József és Antal Szilvia (2011) elvégezte a bűnözés társadalmi költségéről szóló számítást magyarországi adatokra alapozva és még részletesebb járták körül a számítás mögött húzódó elméleti megfontolásokat. Eredményeik szerint 2009-ben a bűnözés 760 milliárd Ft kárt okozott Magyarországon, amiből 43 milliárd Ft-ot tesz ki a büntetés-végrehajtás (Kerezsi et al., 2011). Ez a tanulmány azonban nem fókuszál a büntetés-végrehajtás költségbecslésére, erre csak egy aggregált éves költségvetési összeget használ.

Kerezsi Klára és Dér Mária a büntető igazságszolgáltatás alternatívái, kifejezetten a közérdekű munka és a pártfogó felügyelet költségeit mérték fel. A becsléshez az IM bírósági statisztikáit, a megyei bíróságok 1996. évi költségvetési beszámolóját, valamint a pártfogó felügyelők munkanap-fényképét – napi tevékenységük részletes bontását – használták (Kerezsi & Dér, 1998a, 1998b).

Kövér Ágnes a büntető igazságszolgáltatás költségösszefüggéseiről írt, ám ő inkább a bűnüldözés rendszerére fókuszál ide értve a nyomozói, ügyészi, ügyvédi és bírói tevékenység költségelemeit (Kövér, 2002).

Burik Mónika 2010-ben készített doktori értekezése a magyar, a szlovák és a német büntetés-végrehajtási rendszer gazdasági tevékenységét hasonlítja össze. (Burik, 2010)

5 A SZÁMÍTÁS RÉSZLETEI

Ebben a részben (melyet az elfoglalt olvasó át kívánhat ugrani) röviden bemutatjuk, hogy számításunk során milyen feltevésekkel élünk és hogy a különböző feltevések mellett mekkora költségeket mértünk. Az alábbi összegek – ha azt másként nem jelezzük – a 2013-as évre vonatkoznak. A tanulmányban szereplő forintösszegek mind 2013-as forintként értelmezendők.

Az feltételezéseinket megragadó tényezőket két csoportra bontottuk (ld. 3. táblázat):

- A *szcenárió-változók* közé azokat a tényezőket soroltuk, amelyek a börtönkörülmenyeket ragadják meg. Ezen változók alsó és felső határai, rendre, a *változatlan* és az *ideális* börtönkörülmenyeket jellemzik. A változókhoz a határértékeket jogszabályi előírások, európai normaértékek és a megkérdezett szakértők, bv. intézeti tisztségviselők beszámolóí alapján határoztuk meg. Ide tartozik például a telítettség, vagy a börtön személyzet egy tagjára jutó fogvatartottak száma.
- A *számítási paraméterek* a számítások gyakorlati megvalósításához használt paraméterek. Módszertani útmutatók és a releváns irodalom alapján ezekhez is rendeltünk egy-egy alsó és felső határértéket. Ebbe a kategóriába tartozik például a börtönépítés költségének éves költségre való átszámításához használt diszkontráta, vagy az az optimálisnak tekintett börtön-üzemméret (kapacitás a fogvatartotti létszám alapján), ami a vonatkozó irodalom alapján nem határozható meg pontosan (Schmidt & Witter, 1984; Trumbull & Witte, 1981).

3. táblázat. Szcenárió-változók és számítási paraméterek.

Szcenárió-változók	Számítási paraméterek
Telítettség	Diszkontráta
Fogvatartott-személyzet arányszám	Optimális üzemméret
Egy fogvatartottra jutó zárkaterület	Építőipari, lakásjavítási és egyéb árindexek
Fogvatartottak foglalkoztatás rátája, ebből oktatásban / munkában résztvevők aránya	Építési költség / m ² Karbantartási költség Felszerelések költsége

Végül összesen négyféle eredményünk született, amely a kétféle paraméterkategória egyes

interakcióiból állt elő. Tulajdonképpen mindkét scenárióra készítettünk egy-egy intervallumbecslést először az összes számítási paraméter alsó, majd az összes számítási paraméter felső határértékeivel kalkulálva.

Meg kell jegyeznünk, hogy a magyarországi büntetés-végrehajtási intézetek korukat, telítettségüket, anyagi helyzetüket és egyéb jellemzőiket tekintve nagyon sokfélék. A tanulmány során, kivéve, ahol jelezzük, az egész bv. intézményrendszerre jellemző átlagos értékeket vettünk alapul.

5.1 Költségtételek

5.1.1 Börtönépítés

A legjelentősebb költségtétel a büntetés-végrehajtás rendszerében a bv. intézetek megépítésének költsége. Számításaink során feltételeztük, hogy akkor kerül sor új büntetés-végrehajtási intézetek építésére, ha a fogvatartotti létszám növekedése eléri az „optimális üzemméretet” (egy börtönre jutó optimális fogvatartotti létszám). Az optimális üzemméret a nemzetközi szakirodalom alapján 700 és 1600 fő között van (Schmidt & Witter, 1984; Trumbull & Witte, 1981). Új börtönök építése esetén az *ideális* és a *változatlan* scenáriók közötti fő különbséget az adja, hogy míg előbbi esetben csak a hivatalos kapacitásnak megfelelő számú embert helyeznek el az új intézetben, addig *változatlan* körülményeket feltételezve az új intézeteket a mostani átlagos telítettségnek megfelelő számú fogvatartottal töltik fel. A börtönépítés költségének becslésére a Tiszalökön és Szombathelyen 2008-ban átadott két PPP (public-private partnership) konstrukcióban épült intézet építési költségeit vettük alapul. Számításainkat a következő táblázat foglalja össze. A számításban feltételeztük, hogy akik nem férnek be az újonnan épített intézetbe, azok a *változatlan* scenárióban a meglévő intézetekben kerülnek elhelyezésre, míg az *ideális* scenárióban férőhelybővítéssel biztosítják az újonnan bekerülő fogvatartottak elhelyezését.

4. táblázat. Börtönépítés és férőhelybővítés költsége

Fogvatartottak számának növekedése		1500 fő	
Feltételezések	Változatlan	Ideális	
Üzemméret	800	800	
Diszkontráta	6%	6%	
Telítettség	144%	100%	
Új börtön építésének költség	Változatlan	Ideális	
Építési költség / bruttó nm	260 000	260 000	
Szükséges új börtönök száma	1	1	
Fogvatartottak száma az új börtönökben	1152	800	
Egy építendő börtön összterülete (bruttó) / börtön (m ²)	30 238	30 238	
Egy börtön megépítésének összköltsége	7 861 946 149	7 861 946 149	
Egy börtön építésének éves költsége	471 716 769	471 716 769	
Egy börtön építésének éves költsége / fő	409 476	589 646	

Egy börtön építésének költsége / fő / nap	1 122	1 615
Férőhelybővítés költsége	Változatlan	Ideális
Fogvatartottak száma egy új 25 fős blokkban	36	25
Fogvatartottak száma egy új 35 fős blokkban	50	35
Fogvatartottak száma egy új 80 fős blokkban	115	80
Szükséges új 25 fős blokkok száma	0	1
Szükséges új 35 fős blokkok száma	0	1
Szükséges új 80 fős blokkok száma	3	8
Új férőhelyek száma	0	700
Férőhelybővítés összköltsége	0	1 465 249 716
Férőhelybővítés éves költsége	0	87 914 983
<i>Férőhelybővítés éves költsége / fő</i>	0	125 593
Férőhelybővítés költsége / fő / nap	0	344
Bv. Intézet építésének éves költsége / fő	314 478	373 088

Forrás: Saját számítás a BVOP-tól közérdekű adatkérésben kapott adatok és a PPP szerződések alapján

Megjegyzés: Az új börtön építésének és a férőhelybővítéseknek az egy fogvatartottra átszámított költsége (a táblázatban dőlt betűvel szedett sorok) az új bv. intézetben, illetve az új férőhelyeken elhelyezett létszámra vetítve szerepel a táblázatban. Az utolsó sorban szereplő fogvatartottankénti költség a börtönépítés és a férőhelybővítések költségeit a teljes létszámnövekedésre – tehát az 1500 főre – vetíti.

A modellünkbe igyekeztünk külön beépíteni azt is, hogy a telítettségnek és az ebből fakadó rosszabb börtönkörülményeknek „van ára”: erről alább, az 5.1.9 pontban esik szó.

Ha a felmerült költségeket az újonnan elhelyezendő 1500 fogvatartottra vetítve vizsgáljuk, összességében azt kapjuk eredményül, hogy a börtönépítés és férőhelybővítés éves szinten fogvatartottanként 314 478Ft és 373 088 Ft között lehet, attól függően, hogy *változatlan* vagy *ideális* körülményeket feltételezünk.

5.1.2 Intézetek karbantartása

Az intézetek karbantartásánál a *változatlan* scenárióhoz a működő állami intézetekben megfigyelt karbantartási adatokat vettük alapul, míg az *ideális* scenárióhoz az európai normáknak megfelelőnek feltételezett PPP konstrukcióban működő intézetek (Szombathelyen és Tiszalökön) adataival számoltunk.

Mint a 5. táblázatban látható, amikor feltételezzük, hogy 800 fő az optimális üzemméret. *Változatlan* karbantartási költséget feltételezve az új bv. intézet éves karbantartási költsége 35 millió Ft körül alakulna, ami csaknem egy tizede annak az összegnek, amit az *ideális* körülményeket feltételezve kapunk (341 millió Ft). (A magas PPP-karbantartási összeg valószínűleg részben az intézet építés költséget keresztfinanszírozza.)

5. táblázat. Karbantartás költsége

Fogvatartottak számának növekedése		1500 fő
Feltételezések	Változatlan	Ideális
Üzemméret (fő)	800	800
Telítettség	144%	100%
Új börtönök adatai	Változatlan	Ideális
Egy épített börtön összterülete (m ²)	30 238	30 238
Épített börtönök száma	1	1
Fogvatartotti létszám egy épített börtönben	31 152	800
Karbantartási költségek	Változatlan	Ideális
Egy négyzetméterre eső karbantartási költségek a PPP szerződésekből	-	11 267
<i>Új intézet karbantartásának éves költsége</i>	<i>34 931 812</i>	<i>340 686 654</i>
<i>Új intézet karbantartásának éves költsége / fő</i>	<i>30 323</i>	<i>425 858</i> <i>1 167</i>
<i>Új intézet karbantartásának költsége / fő / nap</i>	<i>83</i>	
Bv. Intézetek karbantartásának éves költsége (1,500 új fogvatartott esetén)	34 931 812	340 686 654
<i>Bv. Intézetek karbantartásának éves költsége / fő (1,500 új fogvatartott esetén)</i>	<i>23 288</i>	<i>227 124</i>
Bv. Intézetek karbantartásának költsége / fő / nap (1,500 új fogvatartott esetén)	64	622

Forrás: Saját számítás a BVOP-tól közérdekű adatkérésben kapott adatok és a PPP szerződések alapján

5.1.3 Intézetek üzemeltetése (rezszi)

Az intézetek üzemeltetésénél négyzetméterenkénti költségekkel számoltunk, valamint feltételeztük, hogy egy-egy intézethez tartozik egy fix rezsiköltség, amely minden intézet esetében ugyanakkora. Tehát akkor jelenik meg növekedés a rezsiköltségben, ha új intézetek építésére vagy férőhelybővítésre kerül sor.

A működő állami intézetek adatai alapján egy intézet fix rezsiköltsége – amely a mérettől függetlenül mindenképp jelentkezik – 17,7 millió Ft. Ehhez adódik négyzetméterenként 6 084 Ft. A 5.1.1 fejezetben bemutatott feltételekkel számolva az egy fogvatartottra eső éves rezsiköltség 134 446 Ft lenne a *változatlan* szcenárióban, míg 235 615 Ft az *ideális* szcenárióban.

5.1.4 Személyzet

A bv. intézetek személyzetének bérköltsége jelentős költségtétel a büntetés-végrehajtás rendszerében, ugyanakkor a vele járó költségek pontos megbecslése egy sor feltételezésen múlik. A BVOP és egy bv. intézet képviselőivel folytatott interjúk alapján feltételezhetjük,

hogy ma a bv. intézetek személyi állománya csak akkor növekedne, ha új intézet jönne létre, vagy ha férőhelybővítés történne. A személyzetnek kifizetett bérkötség tételnél az egyik fontos különbség az *ideális* és a *változatlan* scenárió között, hogy az *ideális* scenárióban a fogvatartottak számának „kicsi” növekedésével is növekszik a személyzeti állomány (amikor még nincs szükség új börtön építésére), viszont a *változatlan* scenárióban csak akkor vesznek fel új alkalmazottakat, ha új intézet nyílik vagy férőhelybővítés történik.

Ma Magyarországon átlagosan 2,38 fogvatartott jut egy személyzeti tagra és ez az érték 1,36 és 3,4 között szóródik az intézetekben. Fontos kiemelni, hogy jellemzően a nagyobb intézetekben magasabb ez az arányszám, így összesen a 11 750 fogvatartott van olyan intézetben elhelyezve, ahol több, mint két fogvatartott jut egy dolgozóra. Az sem ritka, hogy egy nevelőre – aki a fogvatartottakkal közvetlenül foglalkozik – 60-100 fogvatartott jut. Összehasonlításként, az általunk megkérdezett szakértők véleménye alapján nemzetközi ajánlások szerint 1-2 körül kellene lennie ennek a számnak. Amikor tehát az *ideális* és *változatlan* scenáriókat készítjük, ennek is szempontnak kell lennie a két scenárió közti különbségtételben. Ezt a szempontot úgy jelenítettük meg a számításunkban, hogy míg a *változatlan* scenárióban a fogvatartottak létszámnövekedésével folyamatosan romlik ez az arányszám, addig az *ideális* scenárióban új fogvatartottak érkezésekor a meglévő intézmények bővítik a személyi állományukat, így megtartva az éppen fennálló egy dolgozóra jutó fogvatartott arányszámot.

A bérkötség számításánál felmerül a kérdés, hogy a bruttó bérkötség mekkora részét tekintjük költségnek az állam szempontjából. Ehhez fel kellett mérnünk, hogy a bv. intézetekben dolgozó alkalmazottak – „potenciális börtönőrök” – munkaerőpiaca milyen jellemzőkkel bír. Számításunkban azt feltételezhetjük, hogy a „potenciális börtönőrök” a bv. intézeti állások hiányában valószínűleg munkanélküliek volnának, illetve azok, akik a „potenciális börtönőrök” közül a „rátermettebbek” el tudnak helyezkedni magasabb bérért a magánszférában. Tehát bv. intézeti foglalkoztatásuk hiányában nem lenne olyan piaci szereplő, aki járulékokat fizetne utánuk. Így a bruttó bér helyett a személyi jövedelemadóval és az egészségbiztosítási járulékkal csökkentett bérkötséggel számoltunk az esetükben, mivel bérüknek ez az a része, ami nem folyik vissza az állam költségvetésébe.

Számításunkban figyelembe vettük az újonnan felvett dolgozók kiképzésének költségét is.

6. táblázat. Személyzet költsége

Férőhelyek számának növekedése		1500 fő	
Feltételezések	Változatlan	Ideális	
Üzemméret (fő)	800	800	
Telítettség	144%	100%	
Új börtönök adatai			
Épített börtönök száma	1	1	
Új börtönökben elhelyezett fogvatartottak száma	1 152	800	
1. módszer. Számítás működő intézetek adataiból			
Személyzet költsége			

Személyzet éves költsége az új börtönökben	1 644 924 608	1 186 003 200
Személyzet éves költsége fogvatartottanként az új börtönökben	1 427 886	1 482 504
Személyzet éves költsége fogvatartottanként az új börtönökben / nap	3 912	4 062
Személyzet növekedésének éves költsége a meglévő intézetekben	0	912 627 800
Személyzet növekedésének éves költsége a meglévő intézetekben / fogvatartott	0	1 303 754
Személyzet növekedésének költsége a meglévő intézetekben / fogvatartott / nap	0	3 572
Személyzet képzésének költsége évente	3 280 201	4 271 095
Személyzet képzésének költsége évente fogvatartottanként	2 187	2 847
Személyzet képzésének költsége / fogvatartott / nap	6	8
Személyzet éves költsége	1 245 198 280	1 588 737 500
Személyzet éves költsége / fő	830 132	1 059 158
Személyzet költsége / fő / nap	2 274	2 902

Forrás: Saját számítás a BVOP-tól kapott adatok alapján

Mindkét scenárióban a jelenlegi bérekkel számoltunk, tehát a scenáriók közti különbségek nem a bérek mértékéből adódnak, hanem abból, hogy hány alkalmazottat foglalkoztatnak a bv. intézetekben. Nem vettük figyelembe, hogy az *ideális* scenárióban esetleg magasabb bérek is indokoltak lennének.

5.1.5 Dologi költségek

Dologi költségek alatt minden olyan materiális kiadást értünk, amelyek a további kategóriáinkba nem sorolhatóak be. Ide tartozik többek között a fogvatartottak formaruhája, a személyzet munkaruhája, a zárkák, közösségi terek, irodák berendezési tárgyai, tisztítószerek, műszerek, a fogvatartottak szállításának üzemanyagköltsége. A határköltség-számításhoz e sokféle költség közül el kellett különítenünk, hogy a költségelemek közül melyek azok, amelyek fogvatartottanként, dolgozónként vagy négyzetméterenként értendőek.

A meginterjúvált bv. intézeti képviselő szerint a mostani dologi kiadásokra fordított összeg éppen elegendő (vagy inkább egy kicsit kevesebb annál), hogy fedezzék a költségeiket, de az „ideális” állapothoz körülbelül 20%-kal több pénzre lenne szükség. Erre alapozva, az *ideális* és a *változatlan* scenáriók között egyszerűen úgy tettünk különbséget, hogy az *ideális* állapotban 20%-kal magasabb kiadási tételekkel számoltunk, mint a most működő intézetknél megfigyelt adatok. Számításaink szerint az egy fogvatartottra jutó éves dologi költségek *változatlan* feltételekkel számolva 100 ezer Ft körül, *ideális* körülményeket feltételezve pedig 136 ezer Ft körül lenne.

5.1.6 Élelmezés

A fogvatartottak élelmezésére fordított kiadások tekintetében könnyű dolgunk volt, hiszen

ez a tétel nagyjából egyenesen arányos a fogvatartottak számával. Jogszabály¹ írja elő az ételmezési pénznorma alapösszegét illetve a különböző jellemzőkkel rendelkező rabokra vonatkozó kiegészítő normákat. Ennél a tételnél csak az ételmezéshez szükséges anyagbeszerzéseket vettük alapul: az ételmezéshez használt munkaerőt nem az „ételmezés” költségkategória alatt számoltuk el, hanem a személyzeti kiadások, illetve a – fogvatartottak konyhájában betöltött költségvetési munkáltatásából fakadóan – a fogvatartottak munkáltatásához kapcsolódó kiadásoknál.

A BVOP-tól közérdekű adatlekérés során kapott adatok alapján 2013-ban az ételmezéshez anyagbeszerzésre fordított egy főre jutó napi költsége 394 Ft volt, ami éves szinten egy fogvatartott esetében 143 990 Ft kiadást jelent. Érdekes, hogy az egy fogvatartottra jutó napi ételmezési kiadásra a működő intézetek adatai alapján kisebb összeget kaptunk, mint az ételmezési nettó alapszabvány (400 Ft 2013-ban), amihez még hozzáadódnak a különböző fogvatartotti csoportokra (pl. fiatalok, könnyű testi munkát végzők) vonatkozó kiegészítő normák.

5.1.7 Egészségügyi kiadások

Az egészségügyi kiadások kategóriába csak a gyógyszerköltséget számoltuk. Az egyéb egészségügyi tételeket ugyanis már tartalmazza a többi költségvetési tétel (pl. az orvoshoz szállítás költsége benne van a dologi költségek szállítás kategóriájában, az alkalmazott orvosok bérköltsége szerepel a személyzeti költségénél). Ennél a tételnél jobb híján minden szcenárióban a mostani egy főre jutó költséggel számoltunk, ami nem okoz nagy problémát, mivel ez a tétel a többi kiadási tételhez viszonyítva elhanyagolható nagyságrendű, fogvatartottanként évente 13 083 Ft.

5.1.8 Foglalkoztatás

Szemben az eddigi tételekkel, a fogvatartottak foglalkoztatásának a költségvetésbe jutó nettó haszna *csökkentheti* a költségvetési terheket. Másképp megfogalmazva, ez az egyetlen olyan költségvetési tétel, amely negatív is lehet. Ez akkor fordul elő, ha a gazdasági társaságok akkora nyereséget realizálnak, ami meghaladja az oktatásra fordított összeget. Foglalkoztatás alatt ugyanis alapvetően kétféle dolgot érthetünk: oktatást vagy munkáltatást.

Elméletileg ma Magyarországon minden jogerősen elítélt fogvatartott számára foglalkoztatási lehetőséget kell biztosítani. (Mivel csak a jogerősen elítélteket kell foglalkoztatni, ebben a tételben jelentős különbség van az előzetes fogvatartásban levők és a jogerősen elítéltek között.)

¹ A szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának rendjéről szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 7. melléklet tartalmazza az elítéltek egy napra eső ételmezési normáit Joule mértékegységben. A pénznormák összegét „A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 1-1/3/2012. (I.16.) intézkedése az ételmezési ellátás és gazdálkodás rendjéről” 2. melléklete tartalmazza.

A foglalkoztatás nettó költségeinek számításakor életszerű feltevéseket kellett tennünk arról, hogy ha például 1500-zal megnőne a fogvatartottak száma, közülük mennyit tudnának foglalkoztatni. Az általunk megkérdezett szakemberek beszámolói alapján a költségvetési munka (az intézményfenntartással, intézmény működésével kapcsolatos feladatok, pl. takarítás, hajvágás, főzés) keretében történő munkáltatást jelenleg maximálisan kihasználják, már nincs olyan feladat, amelyet költségvetési munkaként lehetne végezni. Ezért feltételeztük, hogy az új fogvatartottak csak akkor dolgoznak költségvetési munka keretében, ha új intézetek nyílnak, ahol újabb pozíciókat kell betölteni.

A *változatlan* scenárióban azt feltételeztük, hogy sem a gazdasági társaságoknál² nem nyílnának új foglalkoztatási lehetőségek, sem pedig újabb oktatásban, képzésben való részvételre nem nyílna lehetőség (leszámítva az alapfokú oktatást), legalábbis rövid- vagy középtávon. Így a *változatlan* scenárióban csak akkor történne változás a foglalkoztatás költségeiben, ha az új fogvatartottak száma szükségessé teszi új intézetek építését.

Az *ideális* scenárió esetén azt feltételeztük, hogy a három lehetőség közül valamilyen formában minden fogvatartott foglalkoztatva lenne, tehát vagy költségvetési munkát végezne, vagy gazdasági társaságnál dolgozna, vagy valamilyen oktatásban venne részt. Az ideális eset intervallumának két végét pedig annak figyelembe vételével állapítottuk meg, hogy a munkáltatással nyereségre tehet szert a büntetés-végrehajtás rendszere, míg az oktatás nettó költségként jelentkezik. Alsó határnak tehát azt az esetet vettük, amikor minden új fogvatartott azonnal munkába áll, felső határnak pedig azt, amikor minden új fogvatartottat oktatni kezdenek, és csak ezután kezdenek el dolgozni.

7. táblázat. Foglalkoztatás költsége

	Változatlan	Ideális
Szükséges új börtönök száma	1	1
Fogvatartottak száma az új börtönökben	1,152	800
Képzések költsége / fő	1,296,350	1,296,350
Foglalkoztatási arány az új jogerősen elítélt fogvatartottak körében (Oktatásban vesz részt, vagy gazdasági társaságnál dolgozik)	0%	100%
Munkáltatási arány az új jogerősen elítélt fogvatartottak körében	0%	68%
Oktatásban vagy képzésben résztvevők aránya az új jogerősen elítélt fogvatartottak körében	0%	17%
Költségvetési munkát végzők aránya az új jogerősen elítéltek közül	22%	15%
Foglalkoztatásból származó kiadás	0	-311,864,616*

² A gazdasági társaságok a BVOP tulajdonában álló vállalkozások, melyekben a fogvatartottak dolgoznak és ezért fizetést kapnak.

Oktatás és képzések költsége	0	230,511,066
Költségvetési munkáltatás	55,753,930	38,718,007
Összes éves költség	55,753,930	-42,635,543
Egy főre jutó éves költség	37,169	-28,424
Egy főre jutó napi költség	102	-78

Forrás: Saját számítás a BVOP-tól kapott adatok és a Budapest Intézet szakképzési egységköltség számítása (Adamecz et al., 2014) alapján.

* A foglalkoztatásból fakadó kiadás negatív előjellel szerepel, mivel a gazdasági társaságok által termelt bevétel miatt ez nettó bevételt jelent. Ez az érték azért tér el a táblázat előtti bekezdésben hivatkozott 390 millió Ft-tól, mert a teljes létszámnövekedésre vetítve értendő, tehát azokra is, akik maguk nem vesznek részt a gazdasági társaságoknál történő foglalkoztatásban (pl. azért mert előzetes letartóztatásban vannak vagy mert költségvetési munkát végeznek)

A foglalkoztatás költségeit a 7. táblázatban foglaltuk össze. Feltételeztük, hogy az újonnan bekerült jogerősen elítéltek közül 20% kerül oktatásba és 80% kerül munkáltatásba (azokat leszámítva, akik az új intézetben a költségvetési munkáltatásban vesznek részt). A *változatlan* és az *ideális* scenárió között a fő különbség abból adódik, hogy az *ideális* scenárióban a munkáltatásból adódó bevételek meghaladják az egyéb foglalkoztatás költségeit és így negatív költségként jelentkeznek, tehát nettó bevételt jelentenek. A foglalkoztatás költsége a *változatlan* scenárióban fogvatartottanként évente 37 169 Ft, az *ideális* állapotban viszont a foglalkoztatásból fejenként évente 28 424 Ft bevétel keletkezik.

5.1.9 Perköltség

Számításaink során az ideális és a változatlan scenáriók közti különbség főleg abból adódott, hogy a bv. intézeteket a kapacitásuknak megfelelő fogvatartotti létszámmal töltik-e meg, vagy ennél több embert helyeznek el egy-egy intézetben – ahogy ez most is jellemző az intézetek legnagyobb részében. Természetesen fajlagosan kisebb költséggel jár, ha fogvatartottakat túlszűfoltan, tehát fajlagosan kisebb területen, kevesebb intézetben helyezük el, mint ami az előírás volna. Ezzel egyidejűleg azonban megpróbáltuk figyelembe venni, hogy a túltelítettségnek is van nem csak a fogvatartottak életkörülményeiben megjelenő szubjektív, hanem forintban kifejeződő ára is. A túltelítettséghez kapcsolódó konkrét költség a strasbourgi Emberi Jogok Európai Bírósága elé került jogesetekből adódik, amelyekben a magyar államot kártérítés fizetésére kötelezik a fogvatartottakkal szembeni nem megfelelő bánásmód miatt.

Számításainkhoz csak azokat a jogeseteket vettük alapul, ahol a nem elégséges zárkaméret szerepelt az elmarasztalás okai között, mivel ez az a kritérium, ami közvetlenül a túlszűfolt elhelyezés következménye.

12 releváns 2013-ban zárult pert, illetve megállapodást találtunk, amelyek során Magyarországnak összesen 123 350 euró, azaz 37 millió Ft kártérítést kellett fizetnie az Emberi Jogok

Európai Egyezményét sértő előzetes letartóztatás, illetve a nem megfelelő börtönkörülmények miatt. Egyszerűen azt feltételeztük, hogy ha a jelenlegihez hasonló túlzásfolt körülmények között tartják a fogvatartottakat, illetve továbbra sem alkalmazza a bíróság az előzetes letartóztatás alternatív, szabadságmegvonást nem megvalósító szankcióit, ekkora éves összegnek megfelelő egy fogvatartottra eső „költséggel” kell számolni, ami 2039 Ft. A Helsink-i Bizottság tapasztalata szerint az ügyek száma jelentősen növekedett már 2014-ben és további ügyszám emelkedés várható, hiszen a sikeres ügyek újabb ügyeket generálnak, újabb fogvatartottak, illetve ügyvédek fordulnak az Emberi Jogok Európai Bíróságához. Ez a költség nem jelentkezik, ha az *ideális* scenáriót tekintjük, hiszen ott nincsenek túltelítve az új intézetek.

Ez a költség ma még elhanyagolható mértékű, de mindenképp fontosnak tartottuk kiemelni, hogy a nem elégséges börtönkörülményekből fakadó költségekre felhívjuk a figyelmet. Egyrészt azért, mert segít számon tartanunk, hogy ha a túlzásfoltosság nem enyhül, és bármilyen külső hatás (pl. erősödő jogvédelem, fogvatartottak tájékoztatása a jogaikról) folytán nőne azoknak a száma, akik a Strasbourgi Bírósághoz fordulnak, a perekből adódó kifizetések összege akár jelentősen meg is nőhet. (Ez gyakorlatilag hónapokon belül meg fog történni, mert a korábbi ügyek sikerein felbátorodva egyre több ilyen panasz kerül az EJEK elé; már vannak olyan ügyvédi irodák, amelyek üzletszerűen foglalkoznak ilyen panaszok benyújtásával.) Másrészt, ha a költségbecslést egy újabb szintre emeljük és a költségvetés pénzbeli költségein túl a büntetés-végrehajtás ösztársadalmi költségeire is becslést próbálunk adni, akkor a perekben megítélt kártérítési összegek kiindulásként szolgálhatnak ahhoz, hogy a fogvatartottakat fizikai és lelki egészségét ért káros hatások mekkora forintösszegeknek feleltethetők meg. Egy ilyen mélyebb elemzés elkészítése potenciális kiegészítése lehet tanulmányunknak.

6 ÖSSZESÍTETT EREDMÉNYEK

6.1 Összesítés

Ebben a fejezetben összefoglalóan szólunk az egy fogvatartottra vonatkozó éves költségbecslés eredményéről. A *változatlan* scenárióban a mai létszámhoz képest 1500 új fogvatartott elhelyezése évente fogvatartottanként 248 ezer Ft és 1,63 millió Ft között alakulna, az *ideális* scenárióban az éves fogvatartottankénti költség 1,3 millió Ft és 4,53 millió Ft körül alakulna. Az eredményeket a 9. táblázatban foglaltuk össze. A táblázatban szerepeltettük azt is, hogy a használt költségkategóriákra mennyit költ az állam jelenleg fogvatartottanként, ez összesen 1,3 millió Ft.

A 8. táblázatban összefoglaltuk, hogy a scenárió-változókkal és számítási paraméterekkel kapcsolatban milyen feltételezésekkel élünk. A *változatlan* és *ideális* állapotok közötti fő különbséget az adta, hogy mekkora telítettséget feltételezünk: ez *változatlan* helyzetben 144%, míg az *ideális* helyzetben 100% (maximum). Ebből adódóan eltért az egy főre jutó

zárkaterület is. A harmadik fő különbség pedig abban áll, hogy az újonnan bekerülő fogvatartottak mekkora része lesz foglalkoztatott. *Változatlan* körülmények mellett úgy számoltunk, hogy – új intézetek esetén a költségvetési munkáltatást leszámítva – az új fogvatartottak már nem tudnak sem munkáltatásban, sem oktatásban részt venni. *Ideálisnak* azt az állapotot tekintettük, amelyben minden új bekerülő részt vesz valamilyen foglalkoztatásban.

8. táblázat. Az eredmények bemutatásához használt paraméter- és változóértékek

Fogvatartottak számának növekedése		1500 fő	
Szcenárió			
<i>Változók</i>	<i>Változatlan</i>	<i>Ideális</i>	<i>Választott</i>
Telítettség	144%	100%	-
Egy főre jutó zárkaterület	4,67	8,65	-
Foglalkoztatási arány az új jogerősen elítéltek körében	0%	100%	-
Számítási paraméterek			
<i>Paraméterek</i>	<i>Alsó</i>	<i>Felső</i>	<i>Választott</i>
Üzemméret (fő)	1600	700	800
Diszkontráta	5%	8%	6%
Börtönépítési költség / m ²	258 059	262 806	260 000
Karbantartási költség / m ²	9590	12 943	11 267
Személyzet képzésének költsége / fő	6700	10 720	8246
Élelmezés költsége / fő / nap	394	600	400
Foglalkoztatottak közül munkáltatásban	100%	0%	80%
Foglalkoztatottak közül oktatásban	0%	100%	20%

A számítási paramétereknél az alsó és felső határértékeken kívül minden esetben választottunk egy plauzibilisnek ítélt értéket és ezekkel az értékekkel számoltunk. Mindkét szcenárióra igaz, hogy az intervallumbecslés alsó és felső határa közötti fő különbséget az adja, hogy mit feltételezünk az optimális üzemméretről, tehát hány és mekkora új intézet felépítésével számolunk. Az alsó határnál az 1600 fő intézeteket tekintjük optimális hatékonyságúnak, így azt feltételezzük, hogy csak akkor kerül sor börtönépítésre, ha legalább 1600 új fogvatartottat kell elhelyeznünk. Ugyanez a határérték a felső határ esetén 700 főnél van. Ebből adódik, hogy a *változatlan* és az *ideális* szcenáriók esetében az alsó becslésnél egyáltalán

nem kerül sor börtönépítésre, a szükséges kapacitásnövekedést a meglévő intézetek lehető leggazdaságosabb férőhelybővítésével oldanánk meg az *ideális* scenárióban, míg a *változatlan* scenárióban férőhelybővítés nélkül helyeznénk el az új fogvatartottakat a meglévő intézetekben (ld. 9. táblázat, 1. sor). A börtönépítés során a két scenárió között az is különbség volt, hogy a *változatlan* esetben csak akkor került sor a börtönépítésre, ha az optimális üzemméret 1,44-szeresének megfelelő új rabot kell elhelyezni (a túltelítettségéből adódóan). Így láthatjuk azt, hogy a *változatlan* scenárió felső becslésében csak egy, míg az *ideális* scenárió felső becslésében két új börtön létesítésére kerül sor.

9. táblázat. A számítás eredményei

Fogvatartás ára (per fogvatartott per év, 2013 Ft)	Jelenleg	Változatlan			Ideális		
		Min	Max	Választott	Min	Max	Választott
Új intézetek száma		0	1	1	0	2	1
Építés		0	373 885	314 478	103 282	1 504 250	373 088
Intézetek karbantartása	28 150	0	18 354	23 288	0	460 344	227 124
Intézetek üzemeltetése (rezsi)	149 528	0	119 994	134 446	216 790	251 550	235 615
Személyzet	916 230	0	735 937	830 132	986 648	1 131 940	1 059 158
Dologi költségek	100 878	89 810	120 496	100 226	121 969	183 483	135 606
Élelmezés	143 988	143 988	219 000	146 000	143 988	219 000	146 000
Munkáltatás	-34 350	0	32 523	37 169	-272 824	766 893	-28 424
Egészségügyi kiadások	13 083	13 083	13 083	13 083	13 083	13 083	13 083
Perköltség	2 03999	2 039	2 039	2 039	0	0	0
Összesen	1 319 546	254 006	1 636 977	1 600 862	1 322 215	4 531 160	2 161 251

Forrás: Saját számítás a BVOP adatai, PPP szerződések és Adamecz et al. (2014) adatai alapján

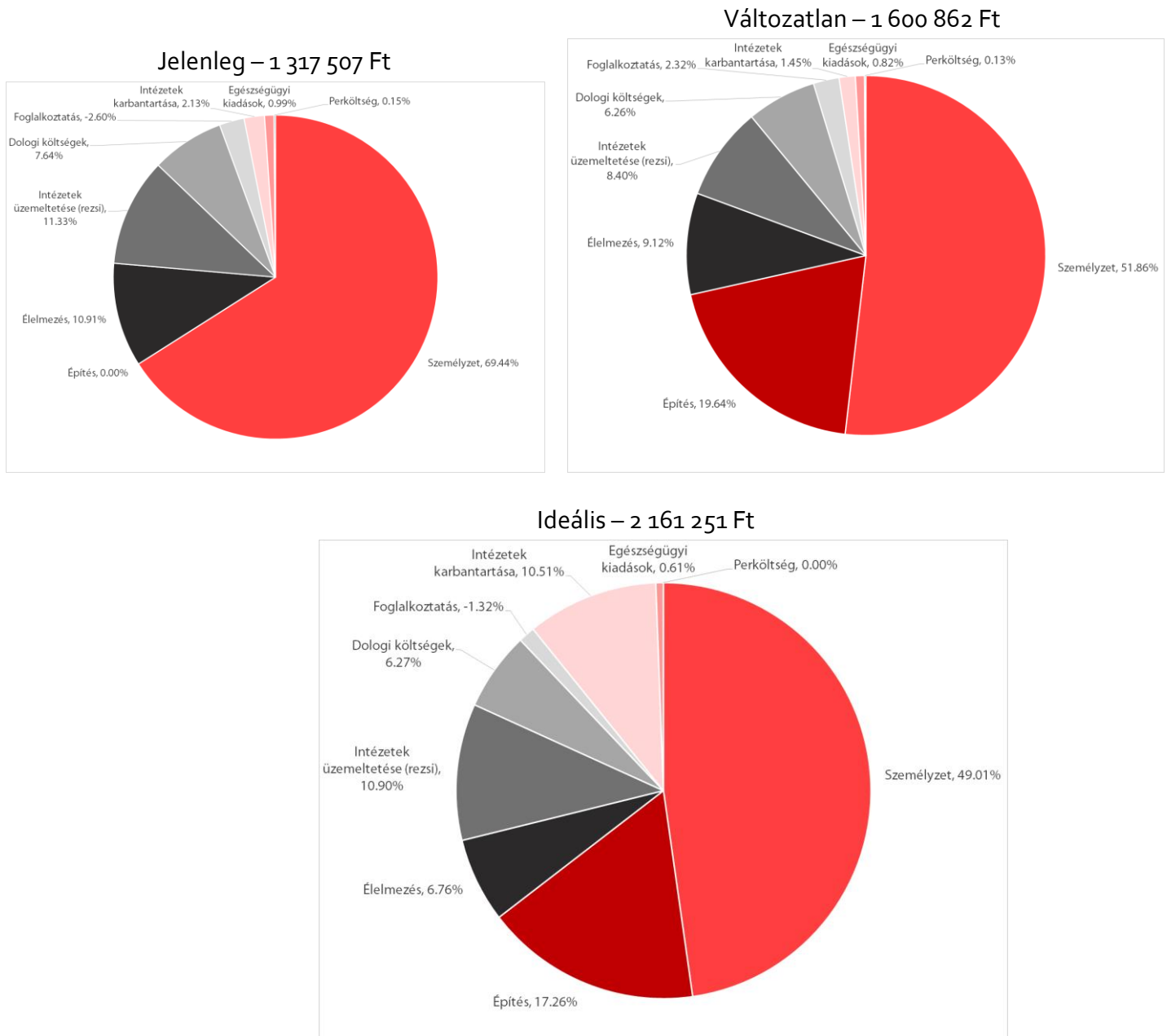
Az eredményeket a 9. táblázatban foglaltuk össze. Az építésen magán kívül 4 olyan tétel van, amely a *változatlan* körülményeket feltételezve nem változik (csak abban az esetben, ha börtönépítésre kerül sor): az intézetek karbantartása, az intézetek üzemeltetése, a személyzet és a munkáltatás (nettó) költsége. Ezek közül egyedül a karbantartás az, amelyik az *ideális* állapotnál sem változik börtönépítés hiányában.

A táblázatban érdemes összevetni a változatlan és az ideális scenárió választott paraméterértékei mellett kapott összegeket. Ebből azt látjuk, hogy *változatlan* körülmények között 1500 új fogvatartott elhelyezése fogvatartottanként évente 1,6 millió Ft volna, míg ugyanennyi új fogvatartott *ideális* körülmények közötti elhelyezése egy fogvatartottra vetítve évente 2,2 millió Ft volna.

A 1. ábra segítségével azt szemléltetjük, hogy az egyes költségtételek aránya miként tér el a jelenlegi, a változatlan és az ideális scenáriók között. A jelenlegi költségszerkezetből (ez a

meglevő intézetek kiadásainak egy fogvatartottra jutó összegeit mutatja be) teljes mértékben hiányzik az építés költsége. A kördiagramok méretével az egyes esetekben felmerülő teljes költség egymáshoz viszonyított arányát szemléltettük.

1. ábra. Az egyes költségterületek százalékos megoszlása jelenleg, változatlan és ideális körülmények melletti fogvatartotti létszámnövekedés esetén

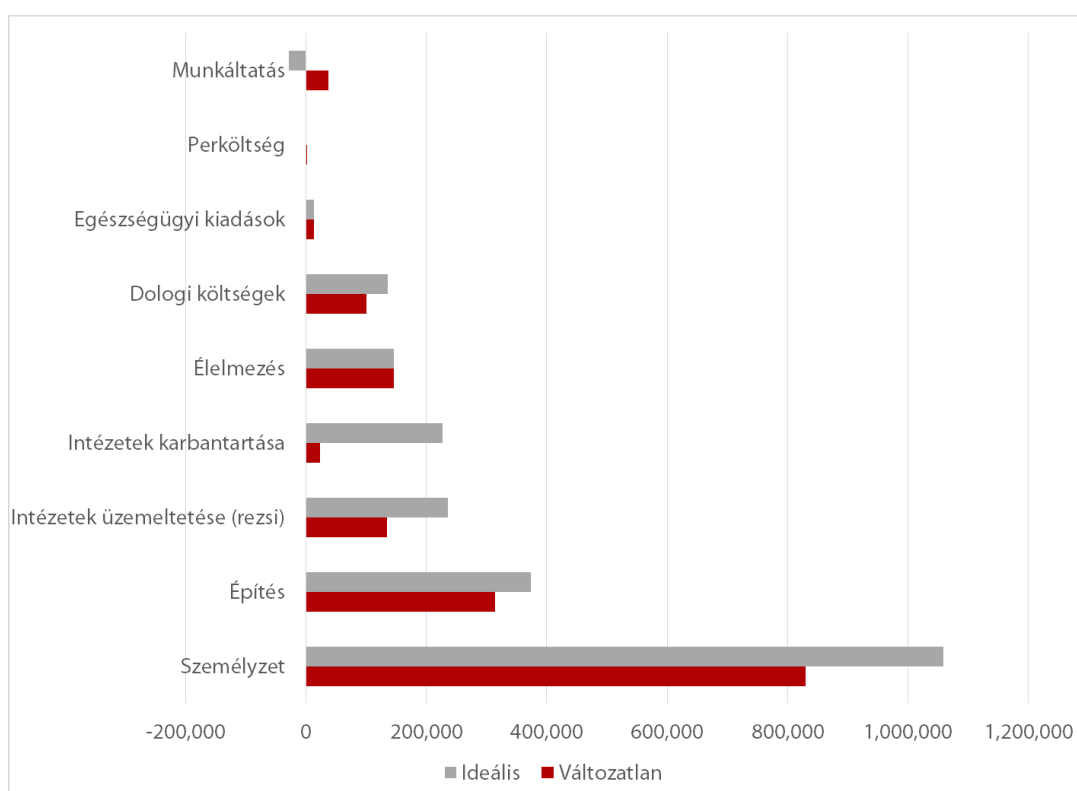

Összességében azt látjuk, hogy az *ideális* szcenárió feltevései mellett az éves fogvatartot-tankénti költség 35%-kal lenne több, mint a *változatlan* állapotok mellett. Közös vonás a három ábrán, hogy a személyzetre fordított kiadás képezi a legnagyobb költségterületet. Az *ideális* szcenárióban ez valamivel kisebb arányt jelent, mint a *változatlanban*. Az egyik kiugró

eltérés a karbantartási költségekben látszik, ami az *ideális* állapotban a költségek 10,53 %-a, míg a *változatlan* állapotban csak 1,46%. Fontos még kiemelni, hogy a *változatlan* állapotban a foglalkoztatás költsége pozitív, viszont az *ideális* feltételek mellett negatív költségként, tehát bevételként jelenik meg.

A 2. ábra az egyes költségtételek nominális értékét mutatja be az *ideális* és a *változatlan* scenárióban. Az intézetek üzemeltetése és a személyzetre fordított kiadások összege az *ideális* állapotban a börtönépítésből adódóan haladja meg a *változatlan* állapotbeli kiadásokat. Az intézetek karbantartása – ahol arányaiban legnagyobb az eltérés – abból fakad, hogy az ideálisnak tekintett PPP szerződésekben foglalt karbantartási tétel jóval magasabb volt, mint amit a működő állami bv. intézetek adataiban láttunk. Végül, fontos újra hangsúlyoznunk, hogy míg *ideális* esetben a foglalkoztatással a büntetés-végrehajtás egészére nézve nettó bevétel keletkezik, *változatlan* körülményeket feltételezve, ez nettó kiadást jelent.

2. ábra Az egyes költségtételek mértéke az *ideális* és a *változatlan* scenáriókban.

6.2 Előzetes letartóztatásban levők vs. jogerősen elítéltek

A számolás során megpróbáltunk különbséget tenni az előzetes letartóztatásban levők és a jogerősen elítéltek között az egy főre eső költség tekintetében. Közvetlenül erre nem volt lehetőségünk, ugyanis a BVOP nem gyűjt adatot ilyen bontásban. Így a szakértőkkel folytatott interjúk alapján próbáltunk reális feltevéseket azonosítani a kétféle fogvatartotti csoportra.

Az egyik ilyen tétel a szállítás volt. Nem kaptunk olyan adatot, amelyből kiderült volna, hogy

milyen gyakran kell szállítani az előzetesben levőket illetve a jogerősen elítélteket, de mivel az előzetesben levőket jelentősen többször kell szállítani, ezért azt a leegyszerűsítő feltevést tettük, hogy csak az előzetesben levő fogvatartottak között oszlik meg az éves szállítási költség. Ez évente fejenként 55 ezer Ft költséget jelent. A szállítási költség tétel a dologi költségek között jelenik meg a számításban (ld. 10. táblázat).

10. táblázat. Előzetes letartóztatásban levők és jogerősen elítéltek fogvatartásának költsége

Fogvatartás ára (per rab per év, 2013 Ft)	Jelenleg	Változatlan			Ideális		
		Min	Max	Választott	Min	Max	Választott
<i>Előzetes letartóztatásban levők</i>							
Dologi költségek	100 878	128 065	158 751	137 301	142 748	220 573	161 376
Munkáltatás	-34 350	0	0	0	0	0	0
Összesen	1 317 507	285 780	1 639 647	1 599 373	1 606 539	3 800 739	2 215 445
<i>Jogerősen elítéltek</i>							
Dologi költségek	100 878	73 416	104 101	82 652	113 064	167 588	118 377
Munkáltatás	-34 350	0	0	0	-389 748	1 031 032	-77 480
Összesen	1 317 507	231 131	1 584 998	1 544 724	1 187 107	4 778 786	2 094 966

A másik különbség a foglalkoztatásból ered, ugyanis csak a jogerősen elítélt fogvatartottak vesznek részt munkáltatásban vagy oktatásban. A választott paraméterértékek mellett a *változatlan* és *ideális* állapotok szerint az előzetes letartóztatásban levők éves fogvatartottankénti költsége 1,64 és 2,22 millió Ft között lenne, míg a jogerősen elítéltekre vonatkozó fajlagos költség ennél valamivel kisebb lenne: 1,58 millió és 2,1 millió Ft között.

7 HIVATKOZÁSOK

- Adamecz, A., Bördős, K., Czafit, B., Orosz, A., Scharle, Á., & Váradi, B. (2014, október). Egység-költség-számítási módszertan kialakítása és alkalmazási lehetőségei. Budapest Intézet.
- Burik, M. (2010). *A magyar és külföldi büntetés-végrehajtási intézetek pénzügyi és gazdasági tevékenységének összehasonlítása* (Doktori értekezés). Nyugat-magyarországi Egyetem, Sopron. Elérés forrás http://www.nyme.hu/fileadmin/dokumentumok/ktk/Kepzes_doktori/2011/2011_BurikMonika_d.pdf
- Henrichson, C., & Galgano, S. (2013, május). A Guide to Calculating Justice-System Marginal Costs. VERA Institute of Justice, Cost-Benefit Analysis Unit. Elérés forrás http://payforsuccess.com/sites/default/files/a_guide_to_calculating_justice-system_marginal_costs.pdf
- Kerezsi, K., & Dér, M. (1998a). Az alternatív szankciók költségösszefüggései - gyakorlati számítási modell kidolgozása. *Magyar Jog*, 45(5), 268–275.
- Kerezsi, K., & Dér, M. (1998b). Mennyibe is kerül a büntető igazságszolgáltatás, avagy az alternatív szankciók költségei. In *Kriminológiai és Kriminlisztikai Tanulmányok* (Országos Kriminológiai Intézet., 47–119. o.). Budapest.

- Kerezsi, K., Kó, J., & Antal, S. (2011). A bűnözés társadalmi költségei.
- Kövér, Á. (2002). A büntető igazságszolgáltatás működésének költségösszefüggései. Gyakorlati számítási modell kidolgozása. *Kriminológiai Tanulmányok*, 39, 239–279.
- Schmidt, P., & Witter, A. D. (1984). Introduction to The Use of Production and Cost Theory In Criminal Justice Research. In P. Schmidt & A. D. Witte (Szerk), *An Economic Analysis of Crime and Justice* (261–262. o.). Academic Press. Elérés forrás <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/B9780126271805500194>
- Trumbull, W. N., & Witte, A. D. (1981). Determinants of the Costs of Operating Large-Scale Prisons with Implications for the Cost of Correctional Standards. *Law & Society Review*, 16(1), 115. doi:10.2307/3053552